

W KIERUNKU DEMOKRATYCZNEJ NAUKI PRAWA?

Dla A. w podzięcie za czas, którego potrzebowałem

W KIERUNKU DEMOKRATYCZNEJ NAUKI PRAWA?

**Dogmatyka,
edukacja,
postanalityczność**

**Wojciech
Zomerski**

Wydawnictwo Naukowe
SCHOLAR

Warszawa 2023

Seria Prawo i Teoria Społeczna
pod redakcją Michała Paździory (Uniwersytet Wrocławski)
i Michała Stambulskiego (Erasmus University Rotterdam)

Recenzje

prof. dr hab. Sylwia Wojtczak
prof. ucz. dr hab. Tatiana Chauvin

Redakcja i korekta: Bogdan Baran

Projekt okładki serii: to/studio Tomasz Kędzierski

Adaptacja projektu: Katarzyna Juras

Na okładce wykorzystano reprodukcję obrazu Wojciecha Fangora *Kucie kos* (1954)

ze zbiorów Muzeum Warszawy

© Magdalena Fangor

Wydanie publikacji zostało dofinansowane przez Wydział Prawa, Administracji
i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego ze środków NCN OPUS 19
pt. „Prawniczy autorytet epistemiczny w Polsce. Rozwój i dynamika
w latach 1982–2020” nr 0201/0055/21, UMO-2020/27/B/HS5/03709

Copyright © 2023 by Wydawnictwo Naukowe Scholar

ISBN 978-83-67450-55-3

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa

tel. 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91

dział handlowy: jak wyżej, w. 108

e-mail: info@scholar.com.pl

www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar

Wydrukowano w Polsce

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział 1: Teoria prawa wobec kryzysu	23
1. Konteksty, cel i metoda	23
1.1. Kryzys praworządności jako kryzys wiedzy prawniczej?	23
1.2. Pragmatyczna metoda rekonstrukcji	29
1.3. Demokracja jako forma życia	32
1.4. Rola edukacji	40
1.5. Postanalityczna perspektywa badawcza	42
2. Nauka prawa i jej teoretyczne obrazy	54
2.1. Geneza nowożytnej nauki prawa	54
2.2. Nauka czy dogmatyka prawa?	65
2.3. Dogmatyka a stosowanie prawa	72
2.4. Praktyczny wymiar dogmatyki	76
2.5. O legitymizacyjnej funkcji teorii prawa	80
Rozdział 2: Naukowość dogmatyki prawa	89
1. Spór o naukowość dogmatyki prawa w polskiej teorii prawa	89
1.1. Naturalizm–antynaturalizm w naukach społecznych ...	89
1.2. Naturalizm–antynaturalizm a teoria dogmatyki	94
1.3. Teza o nienaukowości dogmatyki	101
2. Naukowość w wariacie naturalistycznym	108
2.1. Indukcjonistyczna interpretacja dogmatyki	108
2.2. Idealizacyjna interpretacja dogmatyki	113
2.3. Dogmatyka jako socjotechnika	121

3. Naukowość w wariacie antynaturalistycznym	126
3.1. Dogmatyka jako uczestniczenie w kulturze prawniczej	126
3.2. Dogmatyka jako uczestniczenie we wspólnocie politycznej	132
3.3. Juryscentryczna interpretacja dogmatyki	138
4. Naukowość a legitymizacja	146
Rozdział 3: Polityczność w dogmatyce	157
1. Polityczność i apolityczność w prawoznawstwie	157
1.1. Autonomia prawa a polityczność dogmatyki	157
1.2. O trzech ujęciach tezy o apolityczności dogmatyki	162
1.3. Polityczność a naukowość dogmatyki	166
1.4. Krytyka apolityczności dogmatyki	168
2. Polityczność w wariacie naturalistycznym	173
2.1. Indukcjonistyczna interpretacja dogmatyki	178
2.2. Idealizacyjna interpretacja dogmatyki	178
2.3. Dogmatyka jako socjotechnika	183
3. Polityczność w wariacie antynaturalistycznym	190
3.1. Dogmatyka jako uczestniczenie w kulturze prawniczej	190
3.2. Dogmatyka jako uczestniczenie we wspólnocie politycznej	196
3.3. Juryscentryczna interpretacja dogmatyki	202
4. Apolityczność a legitymizacja	211
Rozdział 4: Edukacja prawnicza a dogmatyka	227
1. Teoretyczne i praktyczne aspekty edukacji prawniczej	227
1.1. O związkach teorii dogmatyki z edukacją	227
1.2. W kierunku marksistowskiej edukacji prawniczej? ...	232
1.3. Edukacja jako przedmiot refleksji teoretycznej	237
1.4. Między teoretycznym a praktycznym modelem kształcenia	243
2. Zastany obraz rodzimej edukacji prawniczej	247
3. Edukacja jako dogmatyka	257
4. Edukacja a legitymizacja	268

Rozdział 5. Nauka prawa w społeczeństwie demokratycznym	283
1. Zmierzch starych obrazów	283
2. Demokratyczna legitymizacja prawa i jego nauki	288
2.1. Dogmatyka, czyli nauka w sensie słabym	288
2.2. Prawo i jego nauka w społeczeństwie demokratycznym	303
3. W kierunku demokratycznej edukacji prawniczej	325
3.1. O związkach nauki i nauczania prawa raz jeszcze	325
3.2. Co mają na myśli studenci, gdy mówią, że studia prawnicze są zbyt teoretyczne?	328
3.3. Przeciwno zawodowej edukacji uniwersyteckiej	332
3.4. Demokratyczna edukacja prawnicza	335
Zakończenie	355
Posłowie	359
Literatura	363